

Türkiye’de gelir eşitsizliği azalıyor

ILO’nun “2014-2015 Küresel Ücretler Raporu”nun ülke tanıtımı, dünyada ilk kez TOBB ETÜ’nün ev sahipliğinde Ankara’da gerçekleştirildi. ILO Genel Direktör Yardımcısı Sandra Polaski, **küresel ücret artışlarının inişe geçtiği bir dönemde pek çok ülkenin aksine Türkiye’de gelirden eşitsizliğin azaldığını** söyledi.



Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) 2014-2015 Küresel Ücretler Raporu’nun ülke tanıtımı, dünyada ilk kez Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi’nin (TOBB ETÜ) ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, ILO, TOBB ETÜ Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi (SPM), Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) ile ortaklaşa yapılan tanıtım toplantısı, Türkiye’nin 2015’teki G20 Başkanlık Dönemi logosunun kullanıldığı ilk toplantı olma özelliğini de kazandı.

TOBB ETÜ Rektör Vekili Prof. Dr. Adem Şahin toplantının açılışında yaptığı konuşmasında, ücretin dünyanın en kritik konu-

▲ ILO Genel Direktör Yardımcısı Sandra Polaski, “Türkiye, Arjantin, Brezilya ve Rusya’da gelirden eşitsizlik azalıyor ama pek çok ülkede eşitsizlik artıyor” dedi.

larından biri olduğunu belirterek; düzeyi, adil dağılımı ve sürekliliğinin ekonominin genel dengeleri açısından önem taşıdığını söyledi. Prof. Dr. Şahin, TOBB ETÜ’nün dünya çapındaki ilk ülke tanıtımında ILO yetkilileri, sosyal taraflar ve ilgili akademisyenleri ağırlamaktan büyük onur duyulduğunu ifade etti. ILO Türkiye Ofisi Direktörü Leyla Tegmo Reddy ise ana hatlarıyla raporun yapısı ve ele aldığı konular hakkında bilgiler verdikten sonra, ev sahipliği için TOBB ETÜ’ye teşekkür etti.



POLASKI: "İŞ GÜCÜ PİYASASINDAKİ EŞİTSİZLİK BÜTÜN EŞİTSİZLİĞİN TEMELİNİ OLUŞTURUYOR"

Toplantıda hanehalkı harcamalarının toplam ekonomik faaliyetlerin en az üçte ikisini temsil ettiğine dikkat çeken ILO Genel Müdür Yardımcısı Sandra Polaski, ücret gelirinin hanehalkı gelirinin en büyük kısmını oluşturduğu düşünüldüğünde, sabit ve hatta azalan ücretlerin daha az tüketime yol açtığını söyledi. Çalışanların harcamalarının azalmasının toplam tüketime, toplam tüketimde artışın olmamasının ise şirketlerin yeni yatırımlarına etki ettiğini belirten Polaski, "Toplam talepteki düşüş, küresel ekonomiyi etkileyen en önemli faktörlerden bir tanesi. Küresel finans krizinin ardından ticarete çok yavaş bir toparlanma söz konusu. Ticaretteki toparlanma, kriz öncesi seviyesine gelmedi. Çünkü yüksek gelir grubundaki ülkelerdeki hane halklarının geliri, tahmin edilen boyutlara ulaşmadı. Pek çok ülkede gelirler arasında eşitsizlik var. Ücretlerdeki eşitsizlik iş gücü piyasasından başlıyor" dedi.

Küresel finans krizinin ardından ticarete çok yavaş bir toparlanmanın söz konusu olduğunu ifade eden Polaski, şunları söyledi:

"Ticaretteki toparlanma, kriz öncesi seviyesine gelmedi. Çünkü yüksek gelir grubundaki ülkelerdeki hanehalklarının geliri, tahmin edilen boyutlara ulaşmadı. Pek çok ülkede gelirler arasında eşitsizlik var. İş gücü piyasası ve ücretler arasındaki dengesizlik, sorunun ya temel kaynağı ya da en önemli nedenlerinden biri. Türkiye, Arjantin, Brezilya ve Rusya'da gelirde eşitsizlik azalıyor, ama pek çok ülkede eşitsizlik artıyor. Ücretlerdeki eşitsizlik iş gücü piyasasından başlıyor. Emlakta ya da vergilerden başlamıyor. İş gücü piyasasındaki eşitsizlik örneğin ABD'deki gibi bütün eşitsizliğin temelini oluşturuyor."

ERDEM: "SON BEŞ YILDA 5 MİLYON KİŞİYE İSTİHDAM SAĞLANDI"

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı Ahmet Erdem ise ücretlere salt ekonomik bir faktör olarak bakılmaması, aynı zamanda sosyal ve kültürel bir unsur olarak değerlendirilmesi gerektiğini söyledi. Küresel finans krizinin birçok ülkede hanehalkı gelirini düşürdüğüne dikkati çeken Erdem, gelişmiş

▲ ILO 2014-2015 Küresel Ücretler Raporu'nun tanıtım toplantısının açılış konuşmasını TOBB ETÜ Rektör Vekili Prof. Dr. Adem Şahin yaptı.

birçok ülkede yükselen işsizlik, büyüyen borç stoku, artan yoksulluk ve gelir dağılımındaki bozukluğun ortak sorun olarak öne çıktığını belirtti. Türkiye'nin güçlü ve sürdürülebilir bir büyümeyi yakaladığını ve son beş yılda 5 milyon kişi için ilave istihdam oluşturduğunu belirten Erdem, ekonomiden sağlığa, sosyal güvenlik bankacılığa kadar birçok alanda gerçekleştirilen reformlar sayesinde Türk ekonomisinin dış risklere karşı daha dirençli hale geldiğini vurguladı. İzlenen politikalar sayesinde dünyada işsizliğin arttığı bir dönemde Türkiye'de işsizliğin azaldığını ve son yıllarda %9-10 seviyesine getirildiğini ifade eden Erdem, "Aralarında Türkiye'nin de olduğu yükselen ve gelişen ülkelerdeki ücret artışlarının gelişmiş ülkelere nazaran daha iyi olduğu önemli bir tespittir" dedi.

Erdem, Türkiye'nin G20 dönem başkanlığı sırasında istihdam konularının ayrıntısıyla ele alınacağını bildirdi.

G20 EKONOMİLERİNDE REEL ÜCRET ARTIŞI İNİŞTE

Açılış konuşmalarının ardından ILO Kıdemli Ekonomisti Patrick Belser tarafından ILO'nun 2014-2015 Küresel Ücretler Raporu hakkında ayrıntılı bir sunum gerçekleştirildi. Raporda, şirketler için ücretlerin bir maliyet unsuru olduğu belirtilerek, ülkeler için ise ücretlerin düşük ya da yüksek olmasının net etkisinin, ücretlerin hane halkı tüketimi, yatırımlar ve net ihracat üzerindeki etkilerinin yönüne ve görelî büyüklüğüne bağlı olduğu vurgulandı.

2014 yılında ücretlerdeki küresel artışın 2012'dekine göre azaldığı ve kriz öncesi ücretlerin gerisinde kaldığını ifade eden Belser, "Küresel ücret artışı 2008 ve 2009 yıllarında kriz sırasında keskin bir düşüş göstermiş, 2010 yılında kendini bir ölçüde toparlamış, ardından yeniden inişe geçmiştir. Ortalama aylık reel ücretlerdeki küresel artış 2012 yılında yüzde 2,2 iken 2013 yılında yüzde 2'ye inmiştir ve bugün kriz öncesindeki 2006 ve 2007 yıllarında görülen yaklaşık yüzde 3'lük artışın gerisindedir" dedi.

Reel ücret artışının Asya ve Doğu Avrupa'da %6'yı bulduğuna dikkat çeken Belser, bu artışın Latin Amerika ve Karayipler'de %1'in altında kaldığının raporda belirtildiğini ifade etti.

Raporda, G20 ekonomilerinde reel ücret artışının 2012 yılında yüzde 6,7 iken 2013'te %5,9'a indiğine dikkat çekilerek, şu ifadelere yer verildi:

“Büyükluğu ve reel ücretlerdeki artış hızının yüksekliği nedeniyle Çin küresel ücret artışında büyük bir yere sahiptir. Çin dışında bırakıldığında reel ücretlerdeki küresel artış hemen hemen yarı yarıya azalacak, 2013'teki rakam %2'den %1,1'e, 2012'deki rakam da %2,2'den %1,3'e inecektir. Gelişmiş ekonomiler grubunda reel ücretler 2012 ve 2013 yıllarında hemen hemen değişmemiş, artış 2012'de yüzde 0,1'de 2013'te ise %0,2'de kalmıştır. Yunanistan, İrlanda, İtalya, Japonya, İspanya ve Birleşik Krallık (İngiltere) gibi kimi örneklerde 2013'te ortalama reel ücretler 2007'deki düzeyin altında kalmıştır. Bileşim etkileri (ücretli istihdam kapsamındaki işçilerin bileşimindeki değişikliklerin ortalama ücrete etkisi) krizden etkilenen ülkelerde önemli bir rol oynamıştır. 1999 ile 2013 yılları arasında gelişmiş ekonomilerde emek verimliliği gerçek ücretlerdeki artışı geride bıraktı ve ulusal gelirden emeğin payı (ki aynı zamanda ücretlerle verimlilik arasındaki bağlantıyı yansıtır) en büyük gelişmiş ekonomilerde azaldı.”

EMEĞİN GELİR İÇİNDEKİ PAYI

Genel olarak 1999'dan 2013'e uzanan dönemde gelişmiş ekonomiler grubunda reel ücret artışının emek verimliliğindeki artışın gerisinde kaldığını vurgulayan Belser, emek verimliliğindeki artışın 2009'dan bu yana ücretlerdeki artışın önünde gitmeyi sürdürdüğünün raporda ifade edildiğini söyledi.

Emek verimliliğinin 1999 ile 2013 arasında Almanya, Japonya ve ABD'de ücretlerdeki artışın önünde gittiği anımsatıla-



▲ Koç Üniversitesi İİBF Dekan Yardımcısı Prof. Dr. İnsan Tunalı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Erhan Batur, ODTÜ'den Prof. Dr. Aysıt Tansel ile TOBB ETÜ-SPM Direktörü Prof. Dr. Serdar Sayan.

rak, Fransa ve Birleşik Krallık gibi diğer ülkelerde ise emeğin gelir içindeki payının aynı kaldığı ya da artmadığı belirtildi.

Raporun sunumunun ardından “2014 Küresel Ücretler Raporu ve Türkiye'deki Politika Eğilimlerini Tartışma” konulu açık oturuma geçildi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Erhan Batur'un moderatörlüğündeki açık oturuma, TOBB ETÜ-SPM Direktörü Prof. Dr. Serdar Sayan, Koç Üniversitesi İİBF Dekan Yardımcısı Prof. Dr. İnsan Tunalı ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden (ODTÜ) Prof. Dr. Aysıt Tansel katıldı.

TOBB ETÜ-SPM Direktörü Prof. Dr. Serdar Sayan, “Ücretler, İşsizlik ve Türkiye'nin Ara Eleman Sorunu” başlıklı bir sunum yaptı. Sunumda, verimliliğin arttığından ancak bu artışa rağmen ücretlerin GSYH'deki payının azaldığına değinen Prof. Dr. Sayan, bunun sebepleri arasında yaşanan ekonomik krizlerin önemli rolü olduğunu belirtti. Prof. Dr. Sayan ayrıca Türkiye'deki en büyük sorunlardan birinin beceri uyumsuzluğu olduğunu vurguladı. Bu sorun kapsamında da UMEM Beceri'10 Projesi'nin önemini anlattı.



Ücretlerin gerek gelişmiş ekonomilerde gerekse yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde hanehalkı gelirinin başlıca kaynağı olduğunun belirtildiği raporda, “Gelişmiş ekonomilerde, ülkeden ülkeye önemli farklılıklar görülmekle birlikte, ücretler çalışabilir çağdaki

en az bir üyesi olan haneler açısından vergi öncesi, yardımlar sonrası gelirin yaklaşık %70 ile %80'ini oluşturmaktadır. Raporda ele alınan yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde ise ücretlerin hanehalkı gelirine katkısı daha azdır; bu pay Arjantin ve Brezilya'da %50 ve %60 arasında iken, Peru'da %40, Vietnam'da ise %30'dur. Özellikle daha düşük gelirli söz konusu olduğunda bu ülkelerde kendi hesabına çalışma sonucunda kazanılan gelirin toplam gelir içindeki payı gelişmiş ekonomilerdekine göre daha büyüktür” ifadelerine yer veriliyor.

DÜNYADA ORTALAMA AYLIK ÜCRET 1600 DOLAR
ILO'nun “2014-2015 Küresel

Ücretler Raporu'nda, şu tespitlere yer veriliyor:

“Emeğin gelir içindeki payı Rusya'da artarken Çin, Meksika ve Türkiye'de azalmıştır. Bununla birlikte, bir noktanın akılda tutulması yerinde olacaktır: Reel ücret artışının hızlı olduğu durumlarda yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde emeğin gelir içindeki azalan payının refah açısından etkileri gelişmiş ekonomilerdekine daha farklı olabilir. Yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde ortalama ücretler bugün de en gelişmiş ekonomilerdekine göre önemli ölçüde düşüktür. Satın alma gücü paritesiyle ölçüldüğünde örneğin ABD'deki aylık ortalama ücret Çin'dekinin üç katıdır.

Tanımsal ve yönetsel farklılıklar nedeniyle ücret düzeylerinin ülkeler arasında kesin bir karşılaştırmasını yapmak güç olmakla birlikte, gelişmiş ekonomilerde ortalama aylık ücretin satın alma gücü paritesi bazında 3 bin dolar, yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde ise bin dolar olduğu söylenebilir. Dünyada ortalama aylık ücret 1600 dolar satın alma gücü paritesi olarak tahmin edilmektedir. Bununla birlikte gelişmiş ekonomilerde yükselen ekonomiler arasındaki gerçek ücret açısı 2000 ile 2012 yılları arasında daralmıştır. Bunun temel nedeni, yükselen ekonomilerde ücretler artarken gelişmiş ülkelerin birçoğunda aynı kalması ya da gerilemesidir.”